

למורה:

זהו שיעור בנושא "ניהול תקציבי" במסגרת התכנית "חינוך פיננסי" המיועד לכיתות ה'ו', תחת החטיבה הראשונה "הכסף שלי".

נושאי השיעור:

- כלים וטיפים לבניית תקציב
- שליטה בתאוות הקניות
- טעויות של צרכנים
- הצריכה בישראל והצריכה המקוונת

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב, מקרן
- נספחים

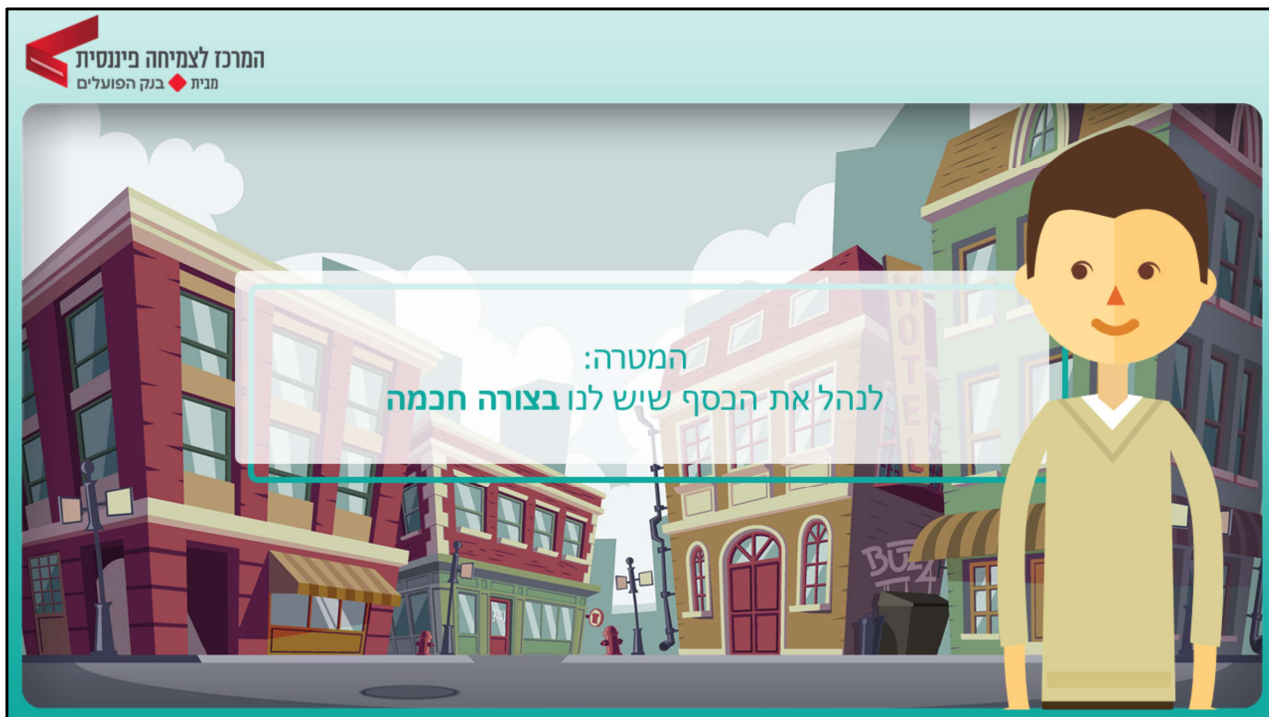

למורה: (3 דק')

בקש מהתלמידים להיזכר בביקור האחרון שלהם בחנות.

שאל:

- האם נתקלתם במוצר בחנות המשמש לאותה מטרה אך מחירו זול יותר? (לדוגמא שני סוגי משחות שיניים)
- מדוע לדעתכם יש הבדל במחירים? איזה מוצר הייתם קונים? למה?

למורה: (3 דק')

הסבר: המטרה שלנו היא להתנהל עם הכסף שלנו בצורה חכמה כדי שנוכל לקנות את מה שאנחנו צריכים באמת.

להתנהל עם כסף ותקציב זאת לא משימה פשוטה בכלל. אפילו מבוגרים מתקשים בה לעיתים.

בשיעור הזה נלמד כמה טיפים שיוכלו לעזור בנושא זה.

למורה: (3 דק')
הסבר: ישנם מספר שלבים שיסייעו לנו להתנהל נכון עם כספנו.
כעת נפרט בקצרה לגבי כל שלב.

למורה: (8 דק')

שלב ראשון: הבנת המצב הקיים.

הסבר: על מנת לבנות תקציב משפחתי יש להבין קודם את המצב הנוכחי של ההתנהלות הכספית של המשפחה.

1. **הוצאות:** תחילה יש לאסוף את כל הנתונים על הוצאות שלנו בחודשים האחרונים. בואו נזכר, אילו סוגי הוצאות יכולות להיות למשפחה? (חשמל, מים, קניות, תחבורה, דירה, אוכל וכו'..).
שאל: אילו הוצאות יכולות להיות לילדים? (הליכה לסרט, קניית משחק, קניית חטיף וכו').

2. **הכנסות:** כמו עם הוצאות, יש לאסוף נתונים על ההכנסות המשפחתיות בחודשים האחרונים (משכורות, כסף שקיבלנו במתנה וכו').
שאל: אילו הכנסות יכולות להיות לילדים? (דמי כיס, דמי חנוכה, כסף כמתנת יום הולדת).

3. **בדיקת ההפרש בין ההכנסות להוצאות:** כעת יש לבדוק האם סכום ההכנסות עולה על סכום ההוצאות.

תרגול הבנת המצב- התקציב החודשי של עידו לחודש ינואר

סכום	הוצאות	סכום	הכנסות
₪ 50	חסכון מתנות לחברים	₪ 200	מתנה חג
₪ 120	נעליים	₪ 150	דמי כיס
₪ 100	תיק בית ספר		
₪ 80	קניית פיצה פעם בשבוע		
₪ 350	סה"כ הוצאות	₪ 350	סה"כ הכנסות

למורה:

תרגל את שלב "הבנת המצב" עם הכיתה באמצעות הדוגמא הבאה:
הסבר: לפנינו מפורטות כל ההוצאות וההכנסות של עידו בחודש ינואר
שאל: בכדי לבנות תקציב, מה על עידו לעשות כשלב הראשון? (**חישוב ההוצאות**).

סך כל ההוצאות החודשיות של עידו: 350 ₪ לחודש.
* **הדגש** לתלמידים כי כשבונים תקציב אמיתי יש לחשב הוצאות במשך מספר חודשים אחורה כדי לקבל תוצאה מדויקת יותר - כל חודש שונה קצת מקודמו.

הכנסותיו החודשיות של עידו הן 350 ₪.
שאל וחשב עם התלמידים על הלוח: מה הפרש בין ההכנסות להוצאות? (0 שקלים). האם התקציב של עידו מאוזן? (התשובה היא כן).

שאל:

- מה לדעתכם עדיף – להכניס יותר כסף מאשר להוציא או להוציא יותר כסף מאשר להכניס?
- מדוע?
- מה יקרה במידה ונכניס יותר כסף מאשר נוציא? (נוכל למשל לחסוך כסף ובחודשים הבאים לקנות לעצמנו מתנה שרצינו)
- מה יקרה במידה ונוציא יותר כסף מאשר נכניס? (נכנס להוצאות יתר ונצטרך לבקש עזרה,

נצטרך לצמצם את ההוצאות)

הסבר:

מצב בו אתם מוציאים יותר ממה שאתם מכניסים אינו מצב טוב. עכשיו כשאתם ילדים ההורים יכולים יכולה לעזור אבל בתור מבוגרים מצב כזה אינו בריא כלל וכלל. מצב בו אתם מוציאים סכום זהה לזה שאתם מכניסים (כמו עידו) או מוציאים פחות ממה שאתם מכניסים הוא מצב מצוין. באופן כזה אתם לא צריכים לבקש עזרה מאף אחד, מסתפקים במה שיש לכם ואולי אפילו מצליחים לחסוך.

הסבר לתלמידים:

לאחר שלמדנו איך מגדירים את המצב הקיים, נלמד איך נשתמש בנתונים שאספנו בשביל לבנות את התקציב.

למורה: (5 דק')

שלב שני: בניית תקציב

הסבר:

אם בבדיקה שערכנו ראינו שההוצאות שלנו גדולות מההכנסות ננסה לתכנן איך נצמצם בהוצאות.

1. נבין באילו הוצאות נוכל לצמצם. לגבי כל הוצאה נקבע האם "קל" לצמצם בה, "קשה" לצמצם בה או ש"לא מצמצמים" בה בכלל כי אין אפשרות. לדוגמא- הוצאות על אוכל יותר קל לצמצם אם נשווה מחירים בין חנויות או אם נקנה פחות חטיפים.

2. בניית תקציב ראשוני: לאחר שהבנו באילו הוצאות ניתן לצמצם, נחשוב בכמה נוכל לצמצם. בסוף, נכתוב איזה סכום אנו מתכננים להוציא על כל דבר שנקנה.

בסיום, נבדוק אם ההכנסות שלנו גבוהות מההוצאות המתוכננות שלנו. אם כן, עמדנו במשימה! ובמידה ולא, נצטרף לבצע תיקונים נוספים בתקציב.

בניית תקציב- תרגול

אמו של עידו ערכה רשימה של הוצאותיה החודשיות:
באיזו הוצאה נוכל לצמצם וכיצד?

₪ 150	חשמל
₪ 100	מים
₪ 750	אוכל
₪ 150	ביגוד
₪ 1500	שכר דירה
₪ 350	דלק לרכב
₪ 50	מוצרי ניקיון
₪ 150	חנות ספרים
₪ 50	חנות צעצועים

למורה: (6 דק')

תרגל את שלב "בניית התקציב" עם התלמידים.

הסבר: לגבי כל הוצאה אמרו האם קל, קשה, או לא ניתן לצמצם בה וכיצד אתם ילדים יכולים לסייע בצמצום הוצאות אלו?
הקרא כל פריט ברשימה וערוך דיון במליאה.

תשובות אפשריות:

- **חשמל-** ניתן להקפיד על כיבוי אורות בחדרים בהם לא נמצאים, להדליק פחות את דוד השמש וכו'
- **מים-** ניתן לסגור את המים בזמן צחצוח שיניים ובזמן המקלחת כשמסתבנים.
- **אוכל-** ניתן לקנות בשוק (יותר זול מאשר בסופרמרקט) או לעשות השוואת מחירים ולקנות במקום זול, ניתן לוותר מעט על חטיפים וממתקים, ניתן לקנות כמויות אוכל שבאמת זקוקים להם ולא לקנות כמויות גדולות שאחר כך עלולים לזרוק.
- **ביגוד:** ניתן לקנות ביגוד בסוף העונה כשהמחירים זולים יותר. לא כדאי לרכוש מותגים.
- **שכר דירה:** לא ניתן לצמצם
- **דלק לרכב:** קשה לצמצם
- **מוצרי ניקיון:** קשה לצמצם
- **חנות צעצועים:** להשוות מחירים, לא לקנות צעצועים שיעסיקו אותנו רק לכמה ימים ולא יותר.

הסבר: כעת, לאחר שהחלטנו כמה יש לצמצם בכל הוצאה, כל שנותר לעשות הוא לחשב האם סכום ההוצאות החדש קטן מסכום ההכנסות. אם לא, יש לחשוב היכן יש צורך לצמצם עוד יותר.

חיים לפי התקציב

על מנת לעמוד בתקציב שהצבתם לעצמכם עליכם לגלות אחריות ומחויבות אישית ולבצע רישום ומעקב אחר ההוצאות

במידה ואתם רואים שאתם מתקרבים לסוף החודש וההוצאות חורגות או עומדות לחרוג מהתקציב, עליכם לפעול על מנת לצמצם את ההוצאות.

למורה: (3 דק')

שלב שלישי ואחרון: חיים לפי התקציב

הסבר: גם אם בניתם לכם תקציב מסודר, מי מבטיח שתעמדו בו?

על מנת לעמוד בתקציב שהצבתם לעצמכם עליכם לגלות אחריות ומחויבות אישית ולבצע רישום ומעקב תמידי אחר ההוצאות.

במידה ואתם רואים שאתם מתקרבים לסוף החודש וההוצאות שלכם חורגות או עומדות לחרוג מהתקציב, עליכם לפעול על מנת לצמצם את ההוצאות.

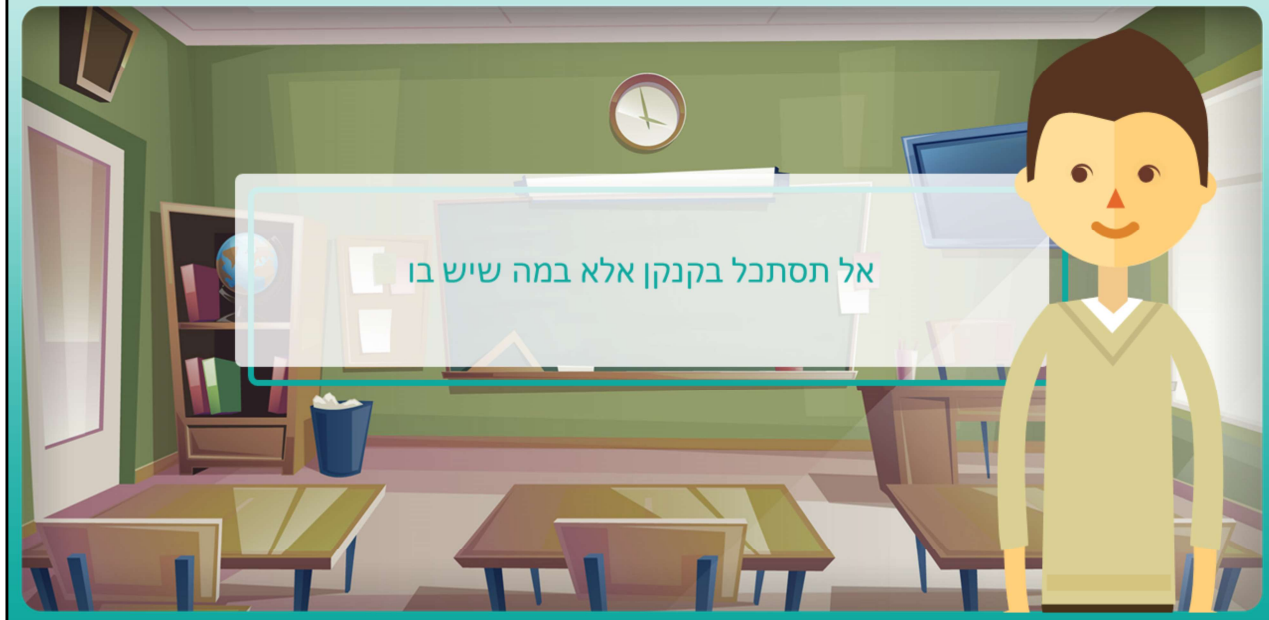

למורה: (10 דק')

הסבר: צרכן הוא אדם שצורך מוצרים. לפעמים צרכנים (כמוני וכמוכם) עלולים לעשות טעויות תמימות כאשר אנו קונים.

שאל: האם יש לכם רעיון לטעויות שצרכנים עלולים לעשות?

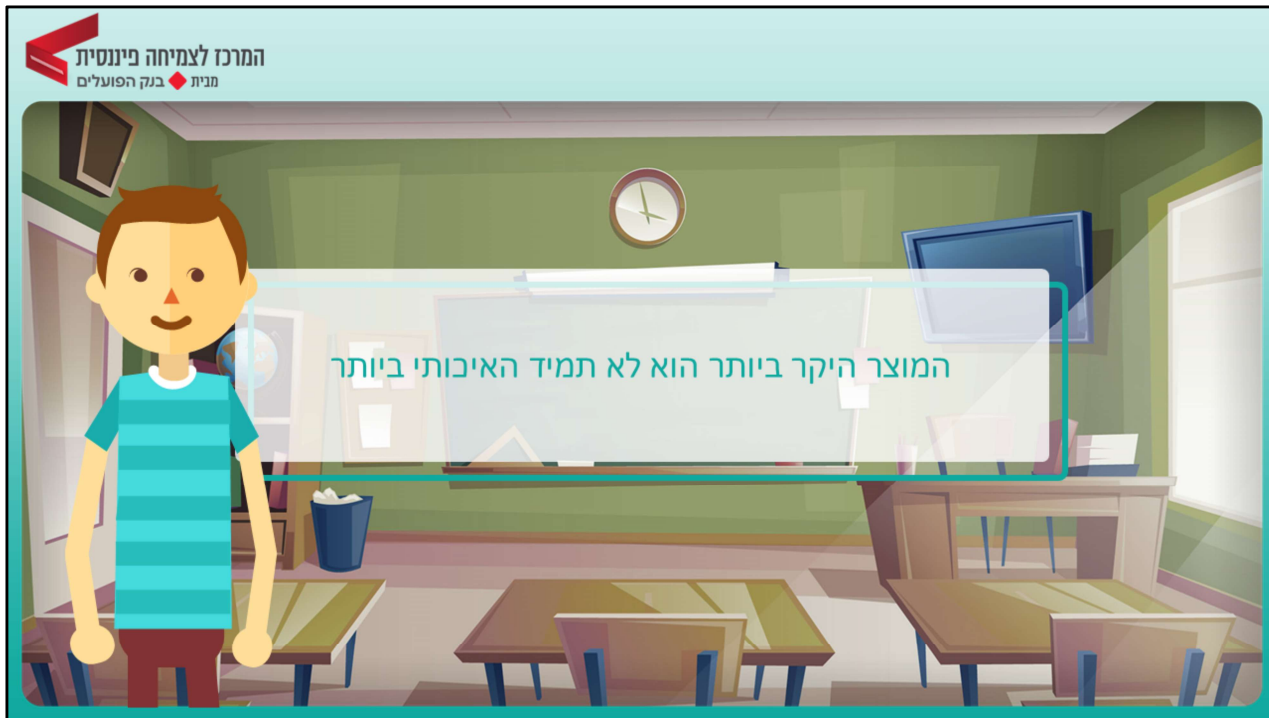
הסבר: על מנת להצליח לעמוד בתקציב שלנו, עלינו להכיר טעויות נפוצות של צרכנים על מנת ללמוד איך להימנע מהם ובכך לחסוך בכסף. בואו נלמד על כמה מהטעויות הנפוצות.

הסבר: אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו - לא כל מוצר בעל אריזה גדולה וצבעונית הוא בהכרח טוב יותר או מלא יותר. לפעמים הגודל מטעה. יש להסתכל על התווית של המוצר ולהשוות אותו למוצר אחר. לפעמים שני מוצרים שונים יכולים להכיל את אותה כמות בדיוק אבל האריזה הגדולה יותר והיקרה יותר תטעה אותנו.

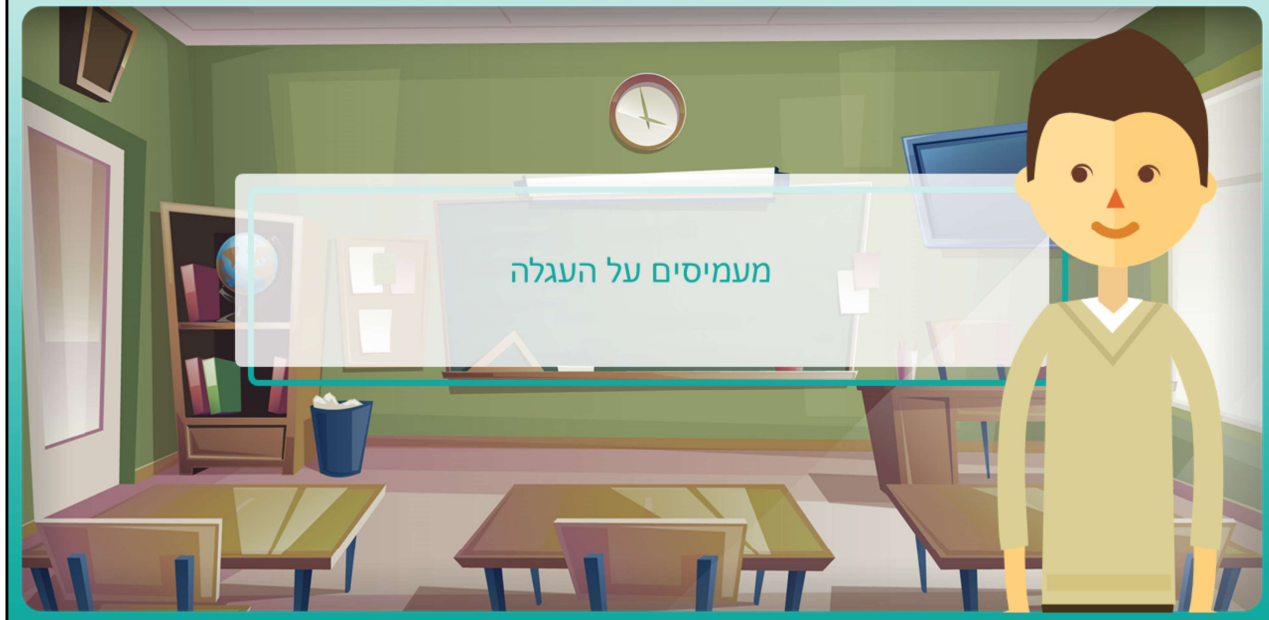

הסבר: לא כל "מבצע" הוא באמת בהכרח זול יותר. לפעמים זו שיטה של החנויות כדי לפתות אותנו לקנות את המוצר. בנוסף, המחירים על גבי המוצרים עלולים להטעות.. מחיר של 29.90 ₪ יכול לבלבל אותנו ולגרום לנו לחשוב שהמחיר הוא 29 או אפילו 20 ₪ כשבאמת המחיר יותר קרוב ל – 30 ₪..

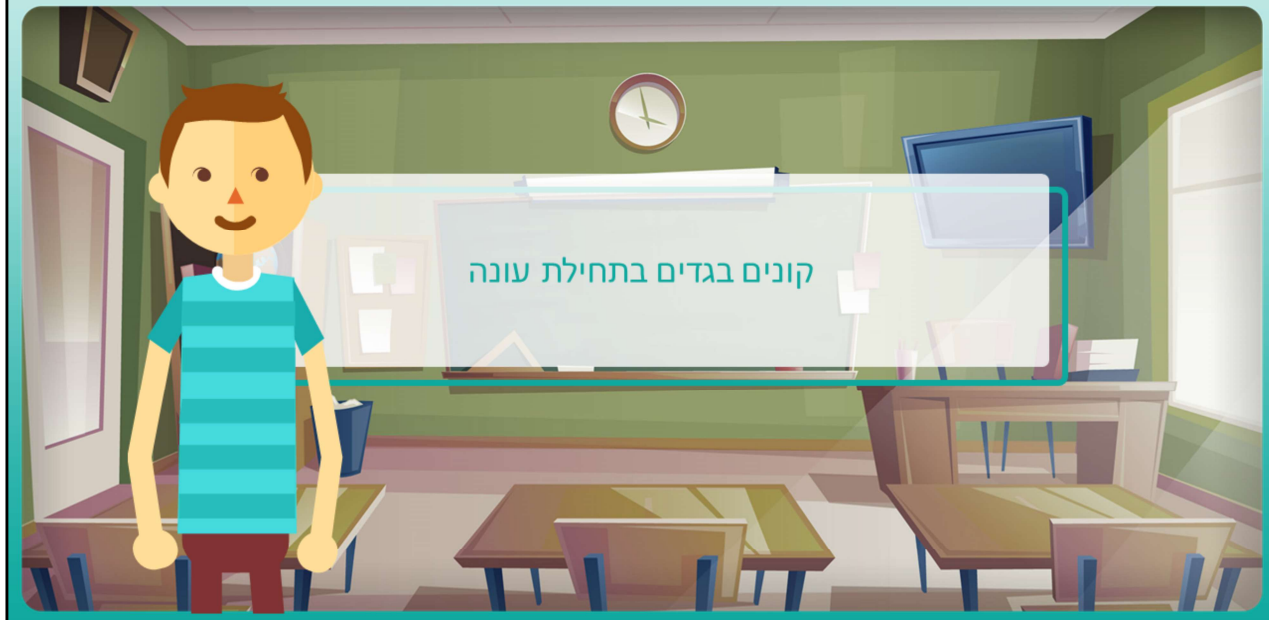
הסבר: כמו שלמדנו, קיימים סוגים שונים של מוצרים באיכויות שונות. לא בהכרח מוצר יקר הוא המוצר הכי איכותי. מצד שני כן כדאי לקנות מוצר איכותי גם אם הוא קצת יותר יקר כדי שיחזיק מעמד. קניית מוצר באיכות ירודה עלול להתקלקל במהירות. במקרה כזה תאלצו לקנות את אותו מוצר שוב ושוב או לבזבז כסף על תיקונים.

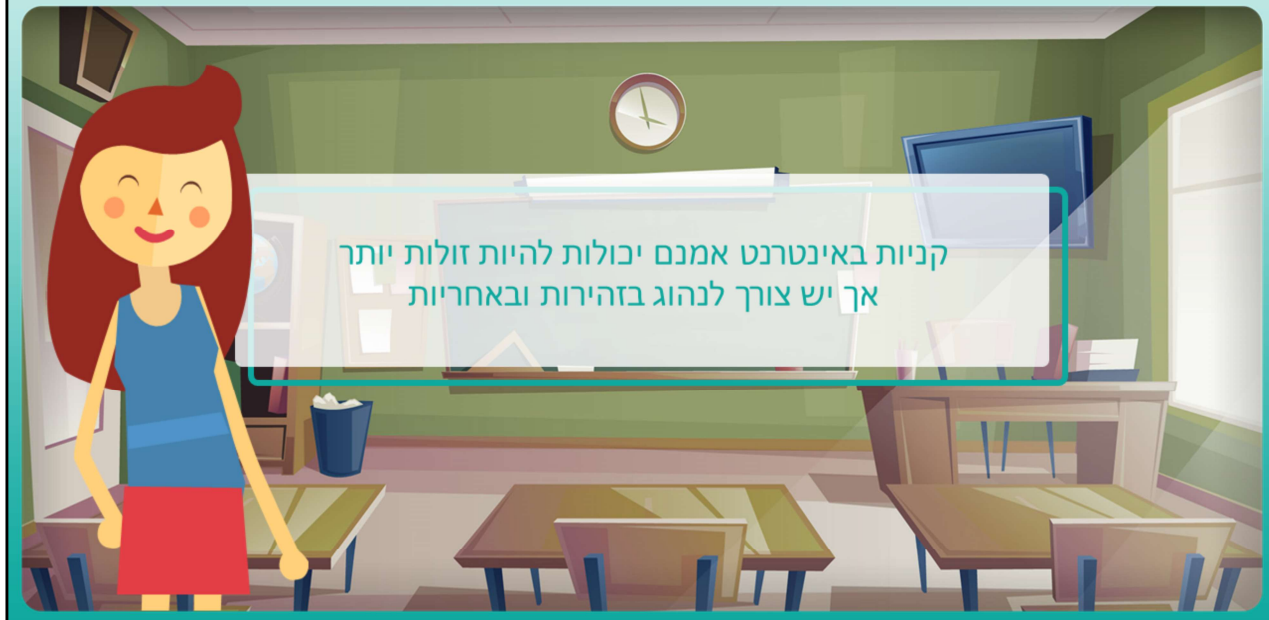

הסבר:

- העגלות בסופר גדולות מאוד. לפעמים נדמה לנו שלא קנינו מספיק כי לא מילאנו את העגלה. אנחנו צריכים להקפיד לקנות רק את מה שאנחנו צריכים גם אם העגלה לא מלאה.
- רגע לפני שמגיעים לקופות ומשלמים נתקלים בעמדות עם ממתקים... נורא קל לשלוף כמה ממתקים כשעומדים בתור. גם במקרה זה, אנחנו חייבים ללמוד לא להתפתות ולקנות רק את מה שאנחנו צריכים.
- לפעמים בסופר יש מבצעים טובים שגורמים לנו לקחת עוד ועוד מאותו מוצר כשבפועל אנחנו בכלל לא צריכים כמות כל כך גדולה ממנו. שוב, נקפיד לקנות רק את מה שאנחנו צריכים. לדוגמא, אם יש הנחה על מוצרי חלב, רצוי לא לקנות כמות גדולה מאוד כי אם לא נאכל אותם בזמן הקרוב הם עלולים להתקלקל ואז סתם בזבזנו את כספנו.

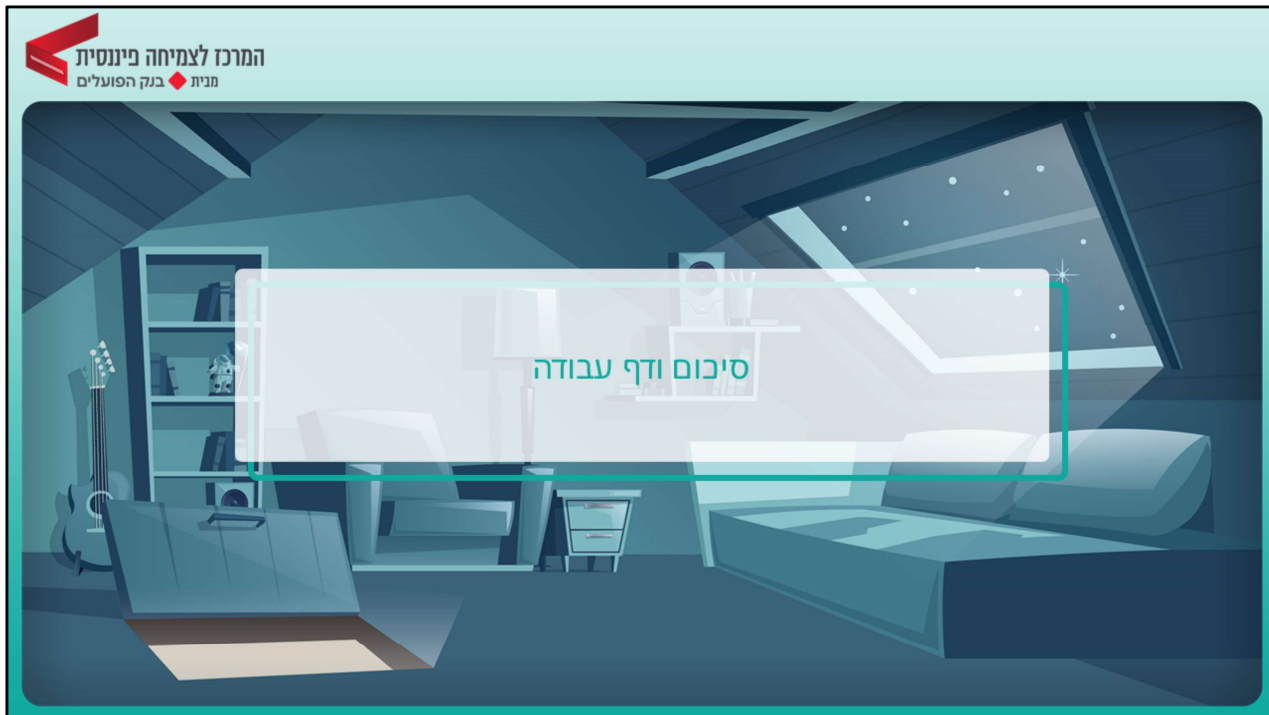
הסבר: בגדים רצוי לקנות בסוף העונה כשהמחירים נמוכים.
שאל: מי יודע למה המחירים נמוכים בסוף העונה? (תשובה: הביקוש נמוך)

קניות באינטרנט אמנם יכולות להיות זולות יותר
אך יש צורך לנהוג בזהירות ובאחריות

למורה: (3 דק')

הסבר: באינטרנט אפשר כיום לקנות הכל – בגדים, נעליים, תיקים ואפילו את הקניות בסופר. לפעמים המחירים זולים יותר מאלו המוצעים בחנות ליד הבית. אבל... לפעמים ניתן ליפול בפח אם לא נזהרים. ישנם אתרים שקריים, אתרים עם שירות גרוע... לפעמים המוצרים לא מגיעים כלל. כדי לבצע קניה באינטרנט בצורה בטוחה, חייבים להתייעץ קודם עם אדם שמבין בתחום או לקבל המלצות על אתרים מחברים קרובים. **כמובן שהקנייה באינטרנט אינה מיועדת לילדים אלא למבוגרים בלבד. הקנייה בדרך כלל נעשית באמצעות כרטיס אשראי.**

למורה:

סכמ: בשיעור זה דיברנו על כלים וטיפים לבניית תקציב. בנוסף הזכרנו טעויות נפוצות של צרכנים ושוחחנו על קנייה מקוונת. האם יש שאלות על השיעור?
חלק את דף העבודה.